

TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK DİJİTAL HABER DERGİSİ

SANTRAL

Haber ve aktüel

santraldergi.com

NA TO'NUN TAŞIYICI KOLONLARI ÇATIRDIYOR MU?

DOSYA/8

DENİZDE
EKONOMİ
ZİRVESİ

EKONOMİ DÜNYASI TÜRKİYE'DE İLK KEZ DENİZDE BİR ARAYA GELİYOR

 |

ÇOK YAKINDA!

700 kişilik
ultra lux gemi

Üst düzey şirketlerin
yöneticileri

Kamu kurumları ve
bakanlık düzeyinde katılım

**Bir etkinliği ilk kez
duyuyorsanız biz
yapıyoruzdur!**

**DAHA ÖNCE YAPILMAMIŞ
ETKİNLİKLER dijiPub Event'te**

EDITÖR

Yeni dünya düzeninin yeni sancıları...

Herkese güzel aylar...

Türkiye'nin ilk ve tek dijital haber dergisi SANTRAL olarak, Nisan sayımızda küresel jeopolitiğin en sıcak, en karmaşık ve geleceğimizi doğrudan şekillendirecek fay hatlarına mercek tutuyoruz. 2026 yılının bahar ayları, uluslararası sistemin hem yapısal hem de sahada eşi görülmemiş bir teste tabi tutulduğu, kartların kelimenin tam anlamıyla yeniden dağıtıldığı bir döneme sahne oluyor.

Bu ay kapağımıza, dışarıdan bakıldığında tarihinin en geniş sınırlarına ulaşmış ve Baltık Denizi'ni adeta kendi gölüne çevirmiş gibi görünen, ancak içeriden ciddi bir sarsıntı geçiren NATO'yu taşıdık. Brüksel'den verilen "sarsılmaz birlik" mesajlarının ardında yatan gerçekler çok daha karmaşık. ABD iç politikasında yükselen izolasyonist dalga ve külfet paylaşımı tartışmaları, Avrupa başkentlerini "stratejik otonomi" ile "Amerikan şemsiyesi" arasında sıkışmış bir ikileme itiyor. Özellikle Doğu kanadındaki askeri yığınağın yarattığı "Güvenlik İkilemi" ve Çin'in yükselişi gibi asimetric tehditler karşısında, 77 yıllık bu devasa ittifakın taşıyıcı kolonlarının ne ölçüde çatırdadığını kapsamlı bir analizle masaya yatırdık.

Diğer bir konumuz da ABD-İran Savaşı oldu. Şubat ayı sonunda patlak veren ve Nisan ayının ilk günlerinde İslamabad'da sağlanan o son derece kırılmalı ateşkesle yeni bir faza geçen bu çatışma, salt bölgesel bir kriz değil. Hürmüz Boğazı'ndaki tıkanıklığın küresel enflasyona ve enerji fiyatlarına etkisinden, ABD'nin yaklaşan ara seçimlerindeki siyasi kutuplaşmaya; Çin ve Rusya'nın bu kaosu kendi lehlerine nasıl sessiz bir zafere dönüştürdüğünden, asimetric şantajların yeni normal haline gelmesine kadar bu sürecin görünmeyen tüm boyutlarını inceliyoruz.

Bu sayıyla birlikte SANTRAL'in yeni Genel Yayın Yönetmeni olduğumu duyurmaktan mutluluk duyuyorum. Hoş bulduk!

Osman.

TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK
DİJİTAL HABER DERGİSİ

SANTRAL

2026 Nisan

SAHİBİ

dijiPub

Hatice Kılıç

Genel Yayın Yönetmeni

Osman Kılıç

Hukuk Danışmanı

Ahmet Furkan Demir

DEPARTMAN İLETİŞİM

Ekonomi Departmanı

ekonomi@santraldergi.com

Finans Departmanı

finans@santraldergi.com

Sigorta Departmanı

sigorta@santraldergi.com

Kripto Para Departmanı

kriptopara@santraldergi.com

REKLAM İLETİŞİM

reklam@dijipub.com

Yönetim Adresi

Güneşli Mahallesi,

Mahmutbey Caddesi, Eflatun

Evleri, No: 133/135, 34212

Bağcılar/İstanbul

iletisim@santraldergi.com

Haber önerilerinizi

haber@santraldergi.com adre-

sine yollayabilirsiniz.

SANTRAL'de yayınlanan her haber kurum sorumluluğundadır. Yazı ve görüşler ile ilgili her türlü sorumluluk yazana aittir. İçerikler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

İÇİNDEKİLER

DOSYA: NATO'nun taşıyıcı kolonları çatırıyor mu?

NATO, 2026'da genişlemesine rağmen mali yük paylaşımı, stratejik otonomi arayışları ve hibrit tehditler nedeniyle derin yapısal çatlaklar yaşıyor; varlığını sürdürmek için kapsamlı restorasyona ihtiyaç duyuyor. Detaylar Dosya sayfalarında sizlerle... /8

TARİH | Hippilerin Sultanahmet merakı nereden geliyor?

1960'lı yılların başında batılı ülkelerden gelen gezgin binlerce hippie genç yol üstü durak olarak Sultanahmet'i tercih ediyordu. Peki ama neden? Detaylar Tarih sayfasında. /18

PORTRE

Abdülhak Hâmit Tarhan

Türk edebiyatının Şair-i Azam'ı Abdülhak Hâmit Tarhan; Tanzimat'tan Cumhuriyet'e uzanan köprü isimdir. Diplomatlık kariyeriyle Batı formlarını şiir ve tiyatroya taşımış, felsefi derinliği edebiyatımıza sokmuştur. Unutulmaz eseri Makber ile şöhret kazanan sanatçı, Cumhuriyet döneminde milletvekilliği yapmış ve Atatürk'ün büyük-hürmetini kazanarak devlet töreniyle uğurlanmıştır. Hayat hikayesi Portre'de. /24

DOSYA**ABD-İran Savaşı ve ateşkes süreci ne diyor?**

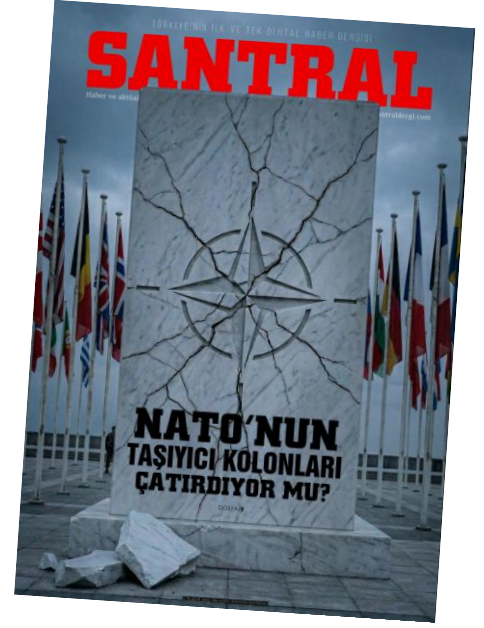
28 Şubat 2026 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'in koordineli saldırılarıyla başlayan ve Orta Doğu'yu topyekün bir bölgesel savaşın eşiğine getiren ABD-İran Savaşı, 7-8 Nisan 2026 gecesi Pakistan'ın arabuluculuğunda sağlanan iki haftalık ateşkes ile yeni ve oldukça kırılgan bir faza geçiş yaptı. Detaylar Dosya sayfalarında. /12

EKONOMİ**Abonelik ekonomisinin önlenemez yükselişi**

Türkiye 20. yüzyılın ekonomik rüyası ve başarı kriterleri tamamen 'sahip olmak' üzerine kuruluydu. Tapusuna sahip olunan bir ev, garajda parlayan ve ruhsatı kişinin adına kayıtlı bir otomobil, evin içini dolduran en yeni beyaz eşyalar ve mobilyalar, bireyin toplumdaki statüsünün tartışmasız göstergeleri olarak kabul edilirdi. Ancak 21. yüzyılın ilk çeyreğini geride bırakırken, kapitalizmin en temel yapı taşlarından biri olan mülkiyet kavramı sessiz ama derinden bir sarıntı geçiriyor. Detaylar Ekonomi sayfalarında yer alıyor. /31

AKTÜEL**ÇOCUKLUK 2.0: Alfa kuşağı ve dijital çağın yerlileri**

İnsanlık tarihi boyunca her yeni nesil, bir önceki neslin inşa ettiği dünyanın üzerine doğdu. Ancak 2010 yılından sonra dünyaya gelen ve Alfa Kuşağı olarak adlandırılan yeni nesil, tarihteki en radikal kırılmalardan birinin tam merkezinde yer alıyor. Onlar, internetin, akıllı telefonların veya yapay zekanın icat edildiği değil, olağan kabul edildiği bir gerçekliğe gözlerini açtılar. Detaylar Aktüel sayfalarında. /20

BİZİ SOSYAL MEDYADAN DA
TAKİP EDİN

twitter.com/santraldegi

instagram.com/santralturkiye

linkedin.com/company/santral-dergi

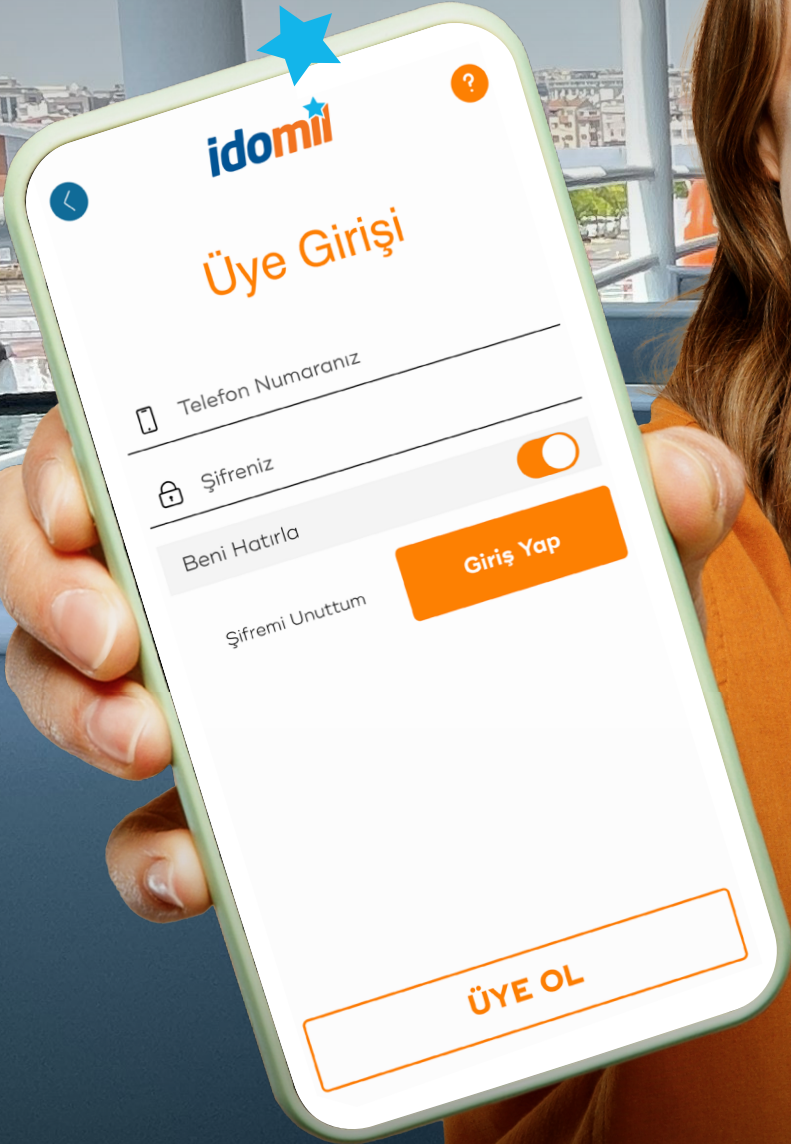
DÜNYANIN EN BÜYÜK
YAYINCILIK PLATFORMLARINDAN
PressReader'da da yayındayız

pressreader X **SANTRAL**

Hemen Üye Ol, iDOMil Avantajlarıyla Tanış!

QR Kodu Okut
iDOMil'e Üye Ol

Her Seferine Değer

NATO'nun taşıyıcı kolonları çatırıyor mu?

İkinci Dünya Savaşı'nın yıkıntıları arasından, Sovyet yayılmacılığına karşı kolektif bir savunma kalkanı olarak 1949'da inşa edilen Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), 2026 yılı itibarıyla tarihinin en geniş sınırlarına ulaşmış durumda. Finlandiya ve İsveç'in katılımıyla Baltık Denizi'ni adeta bir "NATO Gölüne" çeviren ittifak, kağıt üzerinde ve harita bağlamında hiç olmadığı kadar güçlü görünüyor. Ancak jeopolitik mimaride sıkça karşılaşılan bir fizik kuralı burada da işliyor; Bir yapı genişledikçe ve kütlesi arttıkça, taşıyıcı kolonlara binen yük ve stres de aynı oranda artar. Bugün NATO'nun Brüksel'deki karargahından dışarıya yansıtılan 'sarsılmaz birlik' mesajlarının ardında, ittifa-

kın temel dinamiklerini zorlayan derin fay hatları yatıyor.

Müttefiklik ve maliyet – savunma bütçesi tartışmaları

NATO'nun en kronik ve çözümü en zorlu iç çatlaklarından biri, 'kölfe paylaşımı' (burden-sharing) krizidir. 2014 Galler Zirvesi'nde alınan 'üye ülkelerin gayrisafi yurt içi hasıllarının (GSYH) en az %2'sini savunmaya ayırması' kararı, aradan geçen 10 yılı aşkın süreye rağmen ittifak içinde tam anlamıyla homojenize edilebilmiş değil.

Amerika Birleşik Devletleri, 10 yıllardır NATO'nun hem nükleer şemsiyesini hem de konvansiyonel askeri ağırlığının aslan payını tek başına sırtlıyor. Ancak

ABD iç politikasında giderek yükselen izolasyonist (içe kapanmacı) dalga ve “Önce Amerika” doktrininin kalıcı etkileri, Washington'ın Avrupa'nın güvenliğini finanse etme konusundaki istekliliğini radikal biçimde sorgulamasına yol açtı. ABD'li vergi mükellefleri ve politika yapımcıları, ekonomik durgunlukla boğuşan kendi iç sorunlarına odaklanırken, zengin Avrupa ülkelerinin kendi güvenlikleri için yeterli harcamayı yapmamasını jeopolitik bir bedavacılık (free-riding) olarak okuyor.

Aykırı Başkan Donald Trump da bu konuyu en net eleştirilen politika yapımcılarının başında geliyor. The Telegraph gazetesine konuşan Trump, “NATO artık sadece kağıttan bir kaplandır. Amerika Birleşik Devletleri'nin bu ittifaktan çekilmesi konusu, şu an yeniden değerlendirmenin bile ötesine geçmiş durumdadır” ifadelerini kullanarak son günlerde eleştirilerindeki dozu da daha yukarı çekti.

Madalyonun diğer yüzünde ise Avrupa başkentlerinin ekonomik gerçekleri var. 2026 yılına gelindiğinde, pandemi sonrası toparlanma çabaları, enerji krizinin artçı şokları ve yaşlanan nüfusun yarat-

tığı sosyal güvenlik yükleri, Avrupa hükümetlerini zorlu bir ‘tereyağı mı, silah mı?’ (guns versus butter) ikilemine itiyor.

Almanya'nın ilan ettiği Zeitenwende (Tarihi Dönüm Noktası) politikası ve 100 milyar Euro'luk özel savunma fonu, kağıt üzerinde devasa bir adım olsa da bürokratik hantallıklar ve tedarik zinciri sorunları nedeniyle sahaya yansımaları hedeflenenden çok daha yavaş ilerliyor. İngiltere, Fransa ve Polonya gibi aktörler bütçe hedeflerini tutturup aşarken; İspanya, İtalya ve Belçika gibi güney/batı kanadı ülkeleri %2 hedefinin çok uzağında kalmaya devam ediyor. Bu asimetri, güvenliği üretenler ve güvenliği tüketenler şeklinde ittifak içinde gayriresmi, iki sınıflı bir yapı doğuruyor ve siyasi uyumu zehirliyor.

Avrupa'nın stratejik otonomi arayışı

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un yıllar önce dile getirdiği “NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti” çıkışı, bugün şekil değiştirerek “Avrupa'nın Stratejik Otonomisi” doktrinine evrilmiş durumda. Washington'ın dikkatini giderek daha fazla Hint-Pasifik

POLONYA İLE LİTVANYA ARASINDA YER ALAN, RUS TOPRAĞI KALİNİNGRAD İLE BELARUS'U BİRBİRİNE BAĞLAYAN DAR BİR KARA PARÇASI OLAN SUWAŁKI KORİDORU, NATO'NUN AŞIL TOPUĞU KONUMUNDA

bölgesine ve Çin'in yükselişine çevirmesi, Avrupa'da haklı bir paniğe neden oldu: ABD bir gün Avrupa'yı savunmaktan vazgeçerse ne olacak?

Avrupa Birliği, PESCO (Kalıcı Yapılanırılmış İşbirliği) ve Avrupa Savunma Fonu (EDF) gibi mekanizmalarla kendi savunma sanayi altyapısını kurmaya, Avrupa ordusu fikrini diriltmeye ve kendi göbeğini kendi kesmeye çalışıyor. Paris yönetimi, Avrupa'nın ABD askeri ve teknolojik hegemonyasından bağımsız hareket edebilme kapasitesini (Stratejik Otonomi) kıtanın beka meselesi olarak görüyor. Ancak bu arayış, NATO'nun bütünlüğüne yönelik bir tehdit olarak da algılanıyor. ABD ve İngiltere, Avrupa'nın kendi savunma yapılarını NATO sistemleriyle duplike etmesinin (ikilemesinin) kaynak israfı olduğunu ve transatlantik bağları zayıflatacağını savunuyor.

Avrupa'nın kendi içindeki en büyük çatlak ise burada başlıyor. Polonya, Romanya ve Baltık ülkeleri (Estonya, Letonya, Litvanya), Rusya tehdidini varoluşsal bir sınırında hissederken, 'Stratejik Otonomi' kavramına şiddetle karşı çıkıyorlar. Onlara göre, Amerikan postalları Avrupa toprağında olmadan, sadece Fransa veya Almanya'nın liderliğindeki bir Avrupa savunma mekanizması Rusya'yı caydırmak için yetersizdir. Doğu kanadı için güvenlik, "Avrupalılaştırmak" değil, "Amerikanlaşmak" demek. Bu vizyon uyuşmazlığı, NATO karargahındaki karar alma süreçlerini felç etme potansiyeli taşıyor.

Yığınaklar ve "Güvenlik ikilemi"

Genişleme stratejisinin ve jeopolitik kırılmaların en somut faturası, NATO'nun Doğu kanadında militarizasyonun zirveye çıkmasıyla ödeniyor. İttifak, Rusya'nın saldırgan dış politikasına yanıt olarak İleri Mevcudiyet (Forward Presence) stratejisini tarihte görülmemiş bir seviyeye çıkardı.

Polonya ile Litvanya arasında yer alan, Rus toprağı Kaliningrad ile Belarus'u birbirine bağlayan dar bir kara parçası olan Suwałki Koridoru, NATO'nun Aşıl topuğu konumunda. Olası bir çatışmada bu koridorun kapanması, Baltık ülkelerinin NATO'nun geri kalanıyla kara bağlantısının tamamen kesilmesi anlamına geliyor. Bu coğrafi zafiyet, NATO'yu Polonya ve Baltık ülkelerine devasa askeri yığınaklar yapmaya, çok uluslu muharebe grupları konuşlandırmaya ve balistik füze savunma sistemleri yerleştirmeye itti.

Siyaset bilimci John Herz tarafından literatüre kazandırılan "Güvenlik İkilemi" NATO'nun Doğu kanadındaki mevcut durumunu açıklayan en iyi teorik çerçevedir. Bir devletin (veya ittifakın) kendi güvenliğini artırmak amacıyla aldığı savunma odaklı önlemler (silahlanma, ittifak kurma, yığınak yapma), karşı tarafça bir tehdit ve saldırı hazırlığı olarak algılanır. Karşı taraf da kendi güvenliğini sağlamak için benzer önlemler alır.

NATO, Doğu kanadındaki askeri yığınağı tamamen 'caydırıcılık ve savunma' amacıyla yaptığını belirtmektedir. Ancak

Kremlin yönetimi, NATO'nun sınırlarına dayanmasını ve ağır silahlar konuşlandırmasını kuşatılma ve doğrudan bir varoluşsal tehdit olarak okumaktadır. Bu algı, Rusya'nın nükleer doktrinini esnetmesine, taktik nükleer silahları sınır bölgelerine ve Belarus'a kaydırmasına neden olmuştur. Sonuç olarak NATO'nun güvenliği artırma çabası, paradoksal bir şekilde Avrupa'daki genel savaş riskini ve tansiyonu en üst seviyeye çıkarmış, tansiyonun düşürülmesini imkansız kılan bir sarmal yaratmıştır.

Yüzyılın yeni soğuk savaş konsepti ve asimetrik tehditler

Bugünün çatlakları sadece coğrafi veya mali değil, aynı zamanda doktrineldir. Soğuk Savaş yıllarında tehdit tek boyutluydu; Sovyet tanklarının Fulda Boşluğu'ndan (Fulda Gap) Batı Almanya'ya girmesi. Bugün ise NATO'nun karşı karşıya olduğu tehditler hibrit, asimetrik ve gri alanlarda gerçekleşiyor.

2026'nın Yeni Soğuk Savaş konsepti, fiziksel çatışmalardan çok siber saldırılar, kritik altyapı sabotajları, seçimlere müdahale ve dezenformasyon kampanyaları üzerinden yürütülüyor. NATO'nun 5. Maddesi (Birimize yapılan saldırı, hepimize yapılmış sayılır) konvansiyonel bir askeri saldırı için tasarlanmıştı. Peki, bir üye ülkenin elektrik şebekesi devlet destekli hackerlar tarafından çökertildiğinde veya seçimleri yapay zeka destekli deepfake kampanyalarıyla manipüle edildiğinde NATO nasıl yanıt verecektir? İttifak, 5. Madde'nin hangi eşik aşıldığında siber uzay için işletileceği konusunda halen net bir fikir birliğine varamamıştır.

NATO'nun taşıyıcı kolonlarını zorlayan bir diğer sismik

dalga ise Çin'dir. İttifakın son Stratejik Konsept belgelerinde Çin, ilk kez "sistemik bir meydan okuma" (systemic challenge) olarak tanım-lanmış. ABD, NATO'nun küresel bir vizyon üstlenerek Çin'in teknolojik ve askeri yükselişini dengelemesini talep etmektedir. Ancak Avrupa ülkelerinin birçoğu (özellikle ekonomik bağları çok güçlü olan Almanya), Çin ile tam bir cepheleşmeye girmeye isteksizdir. Kuzey Atlantik ittifakının Pasifik'teki bir güç mücadelesine nasıl entegre olacağı sorusu, içerideki vizyon ayrılığının en büyük göstergelerinden biridir.

Kolonlar çökmez ama restorasyon şart!

NATO, tarihinin en güçlü olduğu dönemde paradoksal olarak en kırılğan sınavlarından birini veriyor. Genişleyen sınırlar daha fazla güvenlik alanından ziyade, savunulması gereken daha fazla cephe ve uzlaşması gereken daha fazla farklı çıkar grubu anlamına geliyor. Mevcut çatlaklar, yakın vadede NATO'nun çöküşünü veya dağılmasını getirmeyecektir; zira ittifakın sağladığı entegre komuta yapısı ve istihbarat ağının bir alternatifi şu an için dünyada mevcut değildir. Ancak taşıyıcı kolonlardaki çatırdama sesleri, acil bir yapısal restorasyonun habercisidir.

NATO'nun 21. yüzyılı sağ salim atlatabilmesi için; Washington'ın şantajdan uzak, istikrarlı bir liderlik sunmasına, Avrupa'nın kendi savunma kapasitesini ABD ile rekabet etmeden artırmasına ve ittifakın 'askeri bir kulüp' olmanın ötesine geçerek siber, uzay ve teknolojik savaşlara uygun yeni bir siyasi sözleşme imzalamasına ihtiyaç vardır. Aksi takdirde, dışarıdan gelen devasa baskı ile içeriden gelen yapısal yorgunluk birleştiğinde, en sağlam kolonların bile yıkılması kaçınılmazdır. **S.**

ABD-İran Savaşı ve ateşkes süreci ne diyor?

28 Şubat 2026 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'in koordineli saldırılarıyla başlayan ve Orta Doğu'yu topyekün bir bölgesel savaşın eşiğine getiren ABD-İran Savaşı, 7-8 Nisan 2026 gecesi Pakistan'ın arabuluculuğunda sağlanan iki haftalık ateşkes ile yeni ve oldukça kırılğan bir faza geçiş yaptı. "Destansı Öfke Operasyonu" (Operation Epic Fury) ve "Kükreyen Aslan Operasyonu" (Operation Roaring Lion) kod adlarıyla yürütülen 40 günlük bu askeri kampanya, yalnızca askeri kapasitelerin im-

hansı sınırlı kalmamış; küresel enerji tedarik zincirlerinde emsalsiz bir şoka, uluslararası ittifakların çatlamasına ve büyük güçlerin stratejik hesaplamalarının yeni-

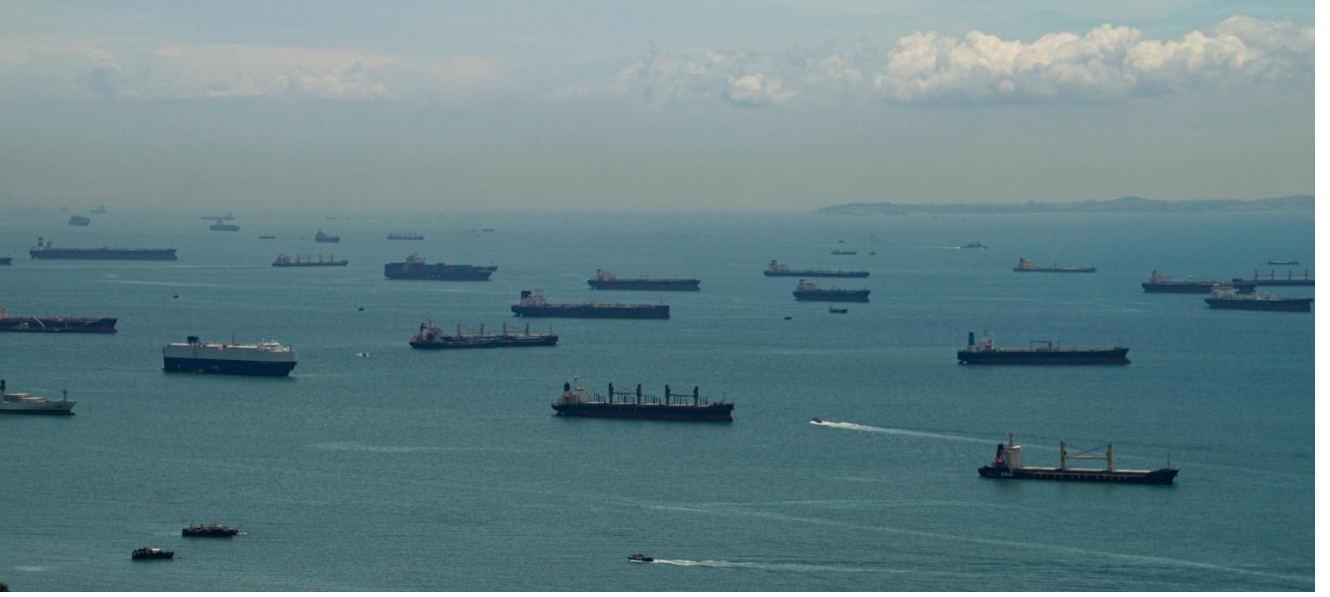
niden yazılmasına neden oldu.

ABD Başkanı Donald Trump'ın 7 Nisan akşamı saat 20:00'de dolacak olan ve "bütün bir medeniyetin yok olacağı" yönündeki nükleer ve konvansiyonel tehditler içeren ultiatomunun bitimine sadece bir saat kala ilan edilen bu ateşkes, kalıcı bir barış antlaşmasından ziyade, tükenen lojistik hatların onarılması ve iç siyasi baskıların yönetilmesi amacıyla devreye sokulan taktiksel bir "stratejik duraklama" niteliği de taşıyor. Savaşın bitişi veya dondurulması olarak adlandırılabilir bu evre, İran'ın devlet yapısındaki sismik değişimlerin, Amerikan iç siyasetindeki kutuplaşmanın ve küresel ekonomideki enflasyonist baskıların doğrudan bir sonucu olarak yorumlanıyor.

Başarısız diplomasiden topyekün savaşa

Savaşın yapısal kökenleri, 2015 yılında imzalanan Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nın (JCPOA) 2018'de ABD tarafından tek taraflı olarak feshedilmesine ve bunu izleyen diplomatik kilitlenmelere dayanıyor. 2024 yılı itibarıyla Suriye'de Beşar Esad rejiminin çökmesi ve İsrail'in Gazze ile Lübnan'da Hamas ve Hizbullah liderliklerine saldırması, İran'ın "Direniş Eksenini" stratejisini de zayıflattı. Bölgesel vekil ağları zayıflayan Tahran yönetimi, asimetrik caydırıcılığını telafi etmek amacıyla nükleer programını hızlandırma yoluna gitti; Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun (IAEA) raporlarına gö-

re uranyum zenginleştirme oranını %60 saflıkta 400 kilogramın üzerine kadar çıktı.

Haziran 2025 "12 Gün Savaşı" ve müzakere girişimleri

Haziran 2025'te IAEA'nın İran'ı son 20 yılda ilk kez nükleer yükümlülüklerini ihlal etmekle suçlamasının hemen ardından İsrail, İran'ın nükleer yakıt döngüsü tesislerine yönelik 12 günlük bir operasyon (Yükselen Aslan Operasyonu) düzenledi. Bu kısa ama etkili çatışma, İran'ın savunma doktrininde köklü bir evrime neden oldu; Tahran "barış istiyorsan savaşa hazır ol" stratejisiyle nükleer tesislerini çok daha derin yeraltı sığınaklarına taşıdı (örneğin Pickaxe Dağı tesisi ve İsfahan tünellerinin mühürlenmesi) ve Çin üzerinden katı yakıtlı balistik füze tedarik zincirleri kurdu. Ekim 2025'te İran, JCPOA yükümlülüklerinden tamamen çekildiğini ilan etti.

Trump'ın 2025'te göreve dönmesiyle birlikte "maksimum baskı" politikası yeniden devreye sokuldu, ancak eşzamanlı olarak diplomatik bir kanal da açık tutulmaya çalışıldı. Nisan 2025'te Trump'ın İran Dini Lideri Ali Hamaney'e yazdığı mektup ve belirlediği 60 günlük ulti-matomla başlayan süreç, 2026 başlarında hız kazandı. ABD Özel Temsilcisi Steve Witkoff, Politika Planlama Direktörü

Michael Anton, Başkan Danışmanı Jared Kushner ve CENTCOM Komutanı Brad Cooper'dan oluşan Amerikan heyeti ile İran Dışişleri Bakanı Abbas Erakçi ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Mecid Taht-Revançi liderliğindeki İran heyeti; Umman (Muskat), İtalya (Roma) ve İsviçre'de (Cenevre) bir dizi dolaylı müzakere yürütmüştü. Ancak Ocak 2026'da İran'da patlak veren halk protestoları ve rejimin bu protestoları kanlı bir şekilde bastırması, ABD ve İsrail istihbaratında "İran'ın içeriden çökmekte olduğu ve dışarıdan yapılacak bir müdahalenin rejimi devirebileceği" yönünde bir kanaat oluşturdu, 27 Şubat'taki Cenevre görüşmelerinin çökmesiyle birlikte 28 Şubat 2026'da savaşın düğmesine basıldı.

Küresel ekonomi ve inşaat tedarik zincirlerindeki yıkım

Savaşın maliyeti yalnızca bölgesel tahribatla sınırlı kalmadı, küresel ekonomiyi de derinden sarsan yapısal bir krize dönüştü. Hürmüz Boğazı'nın sivil deniz ticaretine kapanmasıyla, küresel petrol arzı anında darbe aldı; petrol fiyatları savaş öncesi stabil seviyelerden 100 dolar sınırına dayandı. Asya pazarında sınırlanmış doğal gaz (LNG) spot fiyatları %140 fırlarken, Avrupa, Katar LNG'sinin boğazda mahsur kalması ve depola-

rının %30 seviyesine inmiş olması nedeniyle ağır bir kış öncesi krizi yaşadı. Dünya Ticaret Örgütü (WTO), savaşın devamı halinde 2026 yılı küresel büyümesinin %0,3 oranında daralacağını öngördü. Katar'ın gaz tesislerinin vurulması sonucu ihracat kapasitesinin %17'sini kaybetmesi ve onarımın 3-5 yıl sürecek olması, Körfez bölgesinin "güvenli yatırım limanı" imajını geri dönülemez biçimde yıktı.

ABD iç siyasetinde fay hatları ve 2026 ara seçimleri

Ateşkesin aceleyle ilan edilmesinin ardındaki en büyük etkenlerden biri, ABD kamuoyundaki savaş karşıtlığının 2026 Kasım ara seçimleri (midterms) öncesinde Trump yönetimi için varoluşsal bir tehdide dönüşmesi oldu. Economist/YouGov tarafından Nisan ayı başında yapılan anketlere göre, Amerikalıların %53'ü İran savaşına net bir şekilde karşı çıkarken, savaşı destekleyenlerin oranı %34'te kaldı. Demokratların %84'ü ve Bağımsız seçmenlerin %57'si çatışmanın karşısında durdu. Asıl dikkat çekici kırılma,

Cumhuriyetçi Parti tabanında yaşandı. MAGA (Make America Great Again) hareketini destekleyenlerin büyük bir kısmı askeri gücün sınırsız kullanımını savunurken, MAGA destekçisi olmayan Cumhuriyetçiler arasında savaş desteği hızla düştü. ABD'de benzin fiyatlarının galon başına 4 dolara sıçraması, fiyatların çok arttığından şikayetçi olan kesimin %65'inin savaşa karşı pozisyon almasına yol açtı.

Michigan gibi kritik salıncak eyaletlerde (swing states) yaşayan ve daha önce Trump'ı destekleyen işçi sınıfı "Reagan Demokratları" ile Arap kökenli Amerikalılar, savaşın getirdiği enflasyonist baskılardan şikayetçi oldu. Parti içindeki bu kimlik krizi; Kongre üyesi Marjorie Taylor Greene'in "Bütün bir medeniyeti yok edemeyiz, bu kötülük ve deliliktir" diyerek Başkan'ın görevden alınması (25. Ek Madde) çağrısında bulunması ve ardından MAGA destekçisi Clay Fuller'ın bu koltuğu ele geçirmesiyle zirveye tırmandı. Bu bağlamda ateşkes, Trump yönetimi için ekonomik baskıyı hafifletmek ve seçimler öncesi "sonsuz savaşları bitiren

lider" imajını onarmak adına siyasi bir cankurtaran vazifesi gördü.

Küresel güçlerin satrancı

Bu bölgesel yıkımın küresel siyasetteki en büyük kazananları şüphesiz Çin ve Rusya oldu. Moskova ve Pekin, savaş süresince diplomatik kınamalar dışında sessiz kalarak, Washington'ın kaynaklarını ve diplomatik enerjisini Orta Doğu bataklığında tüketmesine izin veren zımnı bir rıza politikası izlemiştir. Rusya, İran'a yüksek çözünürlüklü uydu görüntüleri sağlayarak ABD, Türkiye ve Körfez donanma varlıklarının izlenmesine ve Hürmüz ablukasının sürdürülmesine kritik bir istihbarat desteği sundu. Bu sayede Moskova, Ukrayna ve Doğu Avrupa'daki Batı baskısını dengelemek için paha biçilmez bir jeopolitik kaldıraç elde etti. Çin ise, petrol ihtiyacının %13'ünü sağladığı ve 25 yıllık 400 milyar dolarlık enerji tedarik anlaşmasına sahip olduğu İran'ın tamamen çökmesini istemedi. Bu bağlamda Pekin yönetimi, Pakistan üzerinden yürüttüğü arka kapı diplomasisiyle hem

savaşın sona ermesini sağladı hem de ABD'nin bölgedeki tek taraflı arabuluculuk hegemonyasını kırdı.

Avrupa Birliği (Ursula von der Leyen, Kaja Kallas), İngiltere (Keir Starmer), Mısır, Türkiye ve diğer uluslararası aktörler ateşkesi rahatlamayla karşılaşmış olsalar da; bu durum Çin'in diplomatik zaferini ve Rusya'nın stratejik dikkat dağıtma hamlesinin başarısını gölgeleyemedi.

İRAN VE ABD ARASINDA PAKİSTAN ARACILIĞIYLA İLAN EDİLEN 2026 ATEŞKESİ, ORTA DOĞU JEOPOLİTİĞİNDE KALICI BİR BARIŞIN TESİSİ ANLAMINA GELMİYOR

Ateşkesin teknik mimarı, iki ülke arasında haftalarca mekik diplomasisi yürüten Pakistan oldu. Başbakan Şahbaz Şerif ve özellikle ABD Başkanı Trump ile yakın ilişkisi bulunan Pakistan Genelkurmay Başkanı Mareşal Asım Munir, tarafları masaya oturmaya ikna etti. 10-11 Nisan tarihlerinde İslamabad'da, ABD Başkan Yardımcısı JD Vance ve İran Dışişleri Bakanı Abbas Erakçi'nin katılımıyla yapılacak resmi müzakerelerde masada iki tamamen zıt barış taslağı bulunmakta.

Ateşkesin sahadaki kırılma anı

-8 Nisan tarihinde hazırlanmıştır

Henüz ilk gününde ateşkesin sınırları ve kapsamı konusundaki ihtilaflar patlak verdi. Pakistan Başbakanı Şerif, ateşkesin Lübnan'ı da kapsadığını duyurmasına rağmen İsrail Savunma Bakanı İsrail Katz, İsrail ordusunun Hizbullah'a karşı "Çağrı Cihazı Operasyonu'ndan (Operation Beepers) bu yana en büyük" hava saldırısını başlattığını açıklayarak bir nevi ateşkesi tanımadığını ilan etti. İsrail'in Lübnan'ı bombalamaya devam etmesine karşılık olarak İran, Hürmüz Boğazı'ndaki petrol tankeri geçişlerini askıya alma tehdidinde bulundu; Hizbullah ise sınırdaki orantılı çatışma (border friction) konseptinden çıkarak İsrail'in iç kesimlerine yönelik topyekün bir füze harbine (unrestricted warfare) geçiş yaptı. Eş zamanlı olarak Körfez'de Suudi Arabistan, Kuveyt ve BAE semalarında yeni İran İHA'larının düşürülmesi, ateşkesin ilk aşamada kağıt üzerinde kaldığının kanıtı oldu.

Kesintisiz savaşın diplomatik kamufyajı

İran ve ABD arasında Pakistan aracılığıyla ilan edilen 2026 ateşkesi, Orta Doğu jeopolitiğinde kalıcı bir barışın tesisi anlamına gelmiyor. Aksine bu süreç; yüksek yoğunluklu konvansiyonel hava bombardımanlarının yerini asimetrik şantajlara, diplomatik kilitlenmelere ve vekil güçler (proxies) üzerinden yürütülecek uzun soluklu bir yıpratma savaşına bırakmasının bir kamufyajı olarak okunuyor.

Analizler, Washington'ın İran'ı konvansiyonel olarak yıkma hedefinin, askeri başarılarla rağmen "Kesinti Doktrini"ne (Hürmüz Boğazı'nın kapatılması) yenik düştüğünü göstermektedir. Diğer yanda İran; devlet yapısının militarize olmasıyla (Devrim Muhafızları kontrolünde bir Mojtaba Hamaney yönetimi) eskisinden daha intikamcı, ancak sivil ve endüstriyel altyapısı çökmüş bir ülkeye dönüştü. İslamabad'da başlayacak olan müzakereler, çözüm üretmekten ziyade; ABD'nin yaklaşan 2026 ara seçimlerine kadar zaman kazanması, Çin ve Rusya'nın stratejik kazanımlarını konsolide etmesi ve İran'ın nükleer ile balistik füze programlarını yeraltında yeniden tahkim etmesi (differential reconstruction doctrine) için bir manevra alanı olarak kullanılacak gibi görünüyor. Küresel sistem, Hürmüz Boğazı'ndan geçecek her varil petrolün jeopolitik bir şantaj malzemesine dönüştüğü, sınırların bulanıklaştığı ve asimetrik savaşın kalıcı hale geldiği yeni bir güvenlik mimarisiyle baş başa kaldı. **S.**

İstanbul'un yeni kahve festivali **Dünya Kahve Günü'nde!**

1 - 4 Ekim 2026
Dream Park İstanbul

Hippilerin *Sultanahmet* merakı nereden geliyor?

1950'lerin sonu, 60'ların başı... Dünya yeni bir kültürel devrimin eşiğinde ve binlerce Batılı genç sırt çantalarını alıp Doğu'nun mistik dünyasına doğru yola çıkıyor. Hedeflerinde İran ve Afganistan üzerinden Hindistan veya Nepal'e uzanan o meşhur karayolu rotası, yani Hippi Yolu var. Ancak bu uzun ve zorlu yolculuğun Avrupa'dan çıkışta çok kritik bir "ilk nefes" durağı bulunuyor: Sultanahmet. Tuhaf ama Sultanahmet bir zamanlar lokantalarıyla değil 'Hippileri' ile meşhurdu!

Hikaye, 1957 yılında İdris ve Namık Çolpan kardeşler tarafından açılan Lale Restaurant ile başlıyor. O dönemde Sultanahmet civarında yabancı turistlerin oturup sosyalleşebileceği çok fazla mekan yok. Çolpan kardeşlerin dükkanı kısa sürede

bu boşluğu dolduruyor.

Peki mekanın adı neden 'Pudding Shop' olarak anılmaya başlıyor? Yanıt, vitrini süsleyen Türk tatlılarında gizli. Türkçe "Lale Restaurant" ismini telaffuz etmekte ve akıllarında tutmakta zorlanan Amerikalı ve Avrupalı gençler; vitrindeki tavukgöğsü, sütlaç ve keşkül gibi bol çeşitteki sütlü tatlılara adeta aşık oluyor. Kendi aralarında buraya 'Pudding Shop' demeye başlıyorlar ve bu lakap zamanla dükkanın dünya çapındaki resmi kimliğine dönüşüyor. Dünya çapında yakıştırması 'öylesine' söylenmiş bir şey değil, halen daha Amerikalı birçok kişi tarihinden dolayı 'Puding Shop'ı ziyaret ediyor, bunlar arasında meşhur isimler dahi var. Mesela Bill Clinton en bilinenlerinden...

Dönemin interneti: Efsanevi ilan panosu

Günümüzde akıllı telefonlarla saniyeler içinde hallettiğimiz iletişim, o yıllarda sırt çantalı gezginler için ciddi bir sorundu. Pudding Shop, sadece karın doyurulan bir yer değil, aynı zamanda Hippi Yolu'nun 'iletişim üssü' haline gelmişti. Mekanın içine asılan o meşhur ilan panosu, dönemin sosyal medyası işlevini görüyordu. Bu panoda neler yoktu ki... Katmandu'ya doğru yola çıkacak olan efsanevi 'Magic Bus' seferleri için yol arkadaşı arayanların ilanları. "Ben Hindistan'a geçiyorum, ailem ararsa iyi olduğumu söyleyin" notları. Gidilecek rotalar üzerindeki tehlikeler veya ucuz konaklama yerleri hakkında paylaşılan ipuçları. Bırakılan mektuplar ve elden ele dolaşan mesajlar.

Amerikan popüler kültüründe bıraktığı iz

Pudding Shop, zamanla Amerikan popüler kültürünün ve siyasi figürlerinin de uğrak noktası olmuştur. ABD'nin eski başkanlarından Bill Clinton'ın da gençliğinde Avrupa ve Asya'yı gezerken bu dükkanda mola verdiği bilinen gerçekler arasındadır. Ancak mekanı asıl ölümsüzleştiren olay,

Amerikalı Billy Hayes'in kendi deneyimlerine dayanarak yazdığı kitap ve sonrasında çekilen 1978 yapımı "Geceyarısı Ekspresi" (Midnight Express) filmidir. Filmde Pudding Shop'un ve o dönemin tekinsiz ama bir o kadar da cazip ruhunun işlenmesi, burayı Batılı turistler için adeta efsanevi bir anıt haline getirmiştir.

Altın çağın hatırası

Bugün Sultanahmet'te tramvay yolunun kenarında yürürken "Lale Restaurant - The World Famous Pudding Shop" tabelasını hala görebilirsiniz. İçeri girdiğinizde sizi modern bir restoran karşılıyor olsa da; duvarları süsleyen o eski siyah-beyaz fotoğraflar, cameralarda sergilenen sararmış ilan panosu notları ve gazete kupürleri, mekanı yaşayan bir müzeye dönüştürüyor. Pudding Shop; yolların, özgürlüğün, gençliğin ve sınır tanımayan bir neslin İstanbul'da bıraktığı, hala o tatlı telaşı anımsatan bir zaman kapsülü olarak tarihteki yerini koruyor.

S.

Magic Bus (Sihirli Otobüs)

Pudding Shop'un önünden kalkan ve genellikle derme çatma minibüslerden oluşan "Magic Bus", gezginleri İstanbul'dan alıp haftalar süren yolculuklarla Hindistan'a kadar götürürdü. Araç masraflarını paylaşmak isteyen şoförler, panoya astıkları tek bir notla araçlarını Pudding Shop'ta doldururdu.

Ç O C U K L U K 2 . 0

Alfa kuşağı ve dijital çağın yerlileri

İnsanlık tarihi boyunca her yeni nesil, bir önceki neslin inşa ettiği dünyanın üzerine doğdu. Ancak 2010 yılından sonra dünyaya gelen ve Alfa Kuşağı olarak adlandırılan yeni nesil, tarihteki en radikal kırılmalardan birinin tam merkezinde yer alıyor. Onlar, internetin, akıllı telefonların veya yapay zekanın icat edildiği değil, havadaki oksijen kadar olağan kabul edildiği bir gerçekliğe gözlerini açtılar. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın taşıdığı anlamla birlikte, geleceğimizi emanet edeceğimiz bu kuşağı anlamak artık bir tercih değil, zorunluluktur. Yürümeden önce ekran kaydırmayı öğrenen, konuşmaya başlamadan önce sesli asistanlarla iletişim kuran bu çocuklar, dünyayı nasıl algılıyor? Eğitimden sosyalleşmeye, psikolojiden tüketim alışkanlıklarına kadar uzanan geniş bir yelpazede Alfa kuşağının anatomisini çıkarıyoruz.

Alfa kuşağını tanımak

Z ve Y kuşakları dijitalleşmeye tanıklık etti, ancak Alfa kuşağı dijitalleşmenin ta kendisi oldu. 2010 ile 2024 yılları arasında doğan bu çocuklar, insanlık tarihinin en teknolojik, en küresel ve maddi olarak en donanımlı nesli olarak

tanımlanıyor. Bu kuşağın en belirgin özelliği, fiziksel ve dijital dünyalar arasındaki sınırın zihinlerinde tamamen silinmiş olmasıdır. Bir önceki nesil için online olmak belirli bir eylemken, Alfa kuşağı için bu sürekli bir varoluş halidir. Algoritmalar, bulut teknolojileri ve nesnelerin interneti (IoT), onların günlük yaşamlarının görünmez ama temel mimarlarıdır. Oyuncakları internete bağlı, eğitimleri interaktif ve rol modelleri genellikle YouTube veya TikTok gibi platformlarda var olan dijital içerik üreticileridir. Bu entegrasyon, onların bilgiye erişim hızını muazzam bir şekilde artırdı. Ancak aynı zamanda bilginin niteliği, doğruluğu ve derinliği konusunda yepyeni soruların de beraberinde getirdi.

Dijital ebeveynlik

çıkamaz ve 'Sharenting'

Alfa kuşağını anlamak için, onları yetiştiren Y kuşağı ebeveynlerini de anlamak gerekir. Y kuşağı ebeveynleri, dijital dünyayı yetişkinlik veya gençlik dönemlerinde keşfettiler ve şimdi çocuklarını bu karmaşık ekosistemde büyütmenin yollarını arıyorlar. Bu durum, Dijital Ebeveynlik kavramını doğurdu. En büyük tartışma konularından biri de ekran süresi.

BİRÇOK ALFA KUŞAĞI ÇOCUĞU, DAHA DOĞMADAN ULTRASON GÖRÜNTÜLERİYLE DİJİTAL BİR AYAK İZİNE SAHİP OLMAKTADIR

Geleneksel ebeveynlik anlayışı çocukları fiziksel tehlikelerden korumaya odaklanırken, modern ebeveynlik siber zorbalık, uygunsuz içerik ve dijital bağımlılık gibi soyut ama yıkıcı tehditlerle mücadele etmek zorunda. Ebeveynler, çocuklarını teknolojiden tamamen izole etmek ile onları dijital dünyanın risklerine karşı savunmasız bırakmak arasında hassas bir denge kurmaya çalışmaktadır.

Bununla birlikte, ebeveynlerin kendi dijital alışkanlıkları da Alfa kuşağı üzerinde derin izler bırakıyor. Sharenting (İngilizce 'share' -paylaşmak- ve 'parenting' -ebeveynlik- kelimelerinin birleşimi), ebeveynlerin çocuklarının fotoğraflarını, videolarını ve kişisel bilgilerini sosyal medyada sürekli olarak paylaşma eğilimini tanımlar. Birçok Alfa kuşağı çocuğu, daha doğmadan ultrason görüntüleriyle dijital bir ayak izine sahip olmaktadır. Bu durum, çocukların mahremiyet hakları ve gelecekteki rızaları konusunda ciddi etik tartışmaları beraberinde getirmektedir. Çocuğun kendi kimliğini inşa etme sürecinde, ebeveynleri tarafından oluşturulmuş bir "dijital kimlik" ile yüzleşmesi, psikoloji biliminin yeni araştırma alanlarından biridir.

Yapay zeka ve algoritmik sınıflar

Eğitim sistemi, Alfa kuşağının ihtiyaçlarına cevap verebilmek için tarihinin en

büyük dönüşümünü yaşıyor. Pandemi dönemiyle birlikte hızlanan uzaktan eğitim tecrübesi, sadece bir zorunluluk değil, aynı zamanda geleceğin eğitim modellerinin bir provasası oldu. Kara tahtaların ve standart ders kitaplarının yerini akıllı tahtalar, tabletler ve kişiselleştirilmiş öğrenme yazılımları alıyor.

Eğitim 2.0'ın kalbinde Yapay Zeka (AI) ve makine öğrenimi yatıyor. Geleneksel eğitim modeli, her öğrencinin aynı hızda ve aynı yöntemle öğrendiğini varsayar. Ancak yapay zeka destekli eğitim platformları, Alfa kuşağı öğrencilerinin öğrenme hızını, zayıf ve güçlü yönlerini analiz ederek onlara özel müfredatlar sunabilmektedir. Bir matematik problemi üzerinde zorlanan bir öğrenciye, algoritma anında farklı bir çözüm yöntemi veya görsel bir açıklama sunabilir. Oyunlaştırma, bu kuşağın eğitimindeki bir diğer kritik unsurdur. Alfa kuşağı, sürekli geri bildirim almaya ve ödüllendirilmeye alışkın bir nesildir. Bu nedenle, derslerin bir oyun mekaniği içinde, seviyeler atlanarak ve dijital rozetler kazanılarak işlenmesi, onların motivasyonunu artırmaktadır. Ancak eğitimciler bu noktada önemli bir uyarıda bulunuyor: Öğrenmenin kendisinin değil, sadece ödülün amaç haline gelmesi, içsel motivasyonu zedeleyebilir. Ayrıca, artırılmış gerçeklik

(AR) ve sanal gerçeklik (VR) teknolojileri, tarih derslerinde Antik Roma'da sanal bir yürüyüş yapmayı veya biyoloji dersinde insan hücresinin içine girmeyi mümkün kılarak, soyut kavramları somutlaştırmaktadır.

Sosyalleşmenin yeni mekanları

Bir zamanlar sosyalleşme sokağa çıkmak, parkta oynamak veya okul bahçesinde vakit geçirmek anlamına geliyordu. Alfa kuşağı için ise sosyalleşmenin coğrafyası büyük ölçüde değişti. Minecraft ve Fortnite gibi platformlar, sadece birer oyun olmaktan çıkıp, çocukların buluştuğu, sohbet ettiği, ortak projeler ürettiği ve hatta kendi ekonomilerini yarattığı sanal mahallelere dönüştü. Fakat bu yeni sosyalleşme biçimi, beraberinde fiziksel izolasyon riskini de getiriyor. Yüz yüze iletişimin azalması, çocukların mikro ifadeleri okuma, empati kurma ve çatışma çözme gibi temel sosyal becerilerinin gelişimini olumsuz etkileyebilir. Ekrandaki bir anlaşmazlığı block tuşuna basarak çözmeye alışan bir çocuğun, gerçek hayattaki insan ilişkilerinde karşıla-

şacağı zorluklarla nasıl başa çıkacağı, pedagoğların en çok üzerinde durduğu konulardan biri. Sanal zorbalık da fiziksel zorbalıktan çok daha sinsi ve 7/24 devam edebilen yapısıyla çocukların psikolojik bütünlüğünü tehdit etmektedir.

'Sürekli Çevrimiçi' olma halinin psikolojik ve bilişsel etkileri

İnsan beyni, binlerce yıllık evrim sürecinde bugünkü yapısına ulaştı. Ancak son 15 yılda maruz kalınan dijital uyaran bombardımanı, beynin çalışma prensiplerini, özellikle de çocukluk çağındaki nöroplastisiteyi zorlamaktadır.

Alfa kuşağının en belirgin bilişsel farklılığı, bilgi işleme hızlarıdır. Çoklu görev (multitasking) konusunda son derece yetenekli görünseler de bilimsel araştırmalar insan beyninin aslında aynı anda birden fazla işe tam odaklanamadığını, sadece dikkatini çok hızlı bir şekilde farklı noktalara kaydırıldığını göstermektedir. Bu sürekli dikkat değişimi, derin odaklanma yeteneğini köreltebilir. Bir konuyu uzun uzadıya okumak, derinlemesine analiz etmek, kısa ve hızlı tüketilen video for-

ALFA KUŞAĞI, KÜRESEL EKONOMİNİN GELECEKTEKİ YÖNÜNÜ ŞİMDİDEN ŞEKİLLENDİRMEYE BAŞLADI

matlarına (Shorts, Reels, TikTok) alışmış bir zihin için giderek zorlaşmaktadır.

Dopamin döngüsü, bu kuşağın psikolojisini anlamak için kilit bir kavramdır. Sosyal medyadan gelen her bildirim, oyunlarda kazanılan her puan, beyinde kısa süreli bir dopamin (haz hormonu) salgılanmasına neden olur. Bu anlık tatmin (instant gratification) kültürü, çocukların sabretme, uzun vadeli hedefler için çalışma ve sıkıntıyla başa çıkma kapasitelerini düşürebilir. Can sıkıntısı, aslında yaratıcılığın ve hayal gücünün en büyük tetikleyicisiyken, elinin altındaki sonsuz içerik evreni sayesinde Alfa kuşağı neredeyse hiç can sıkıntısı yaşamamaktadır. Bu da yaratıcı problem çözme becerilerinin gelişimini sekteye uğratma potansiyeli taşır.

Erken tüketiciler ve dijital üreticiler

Alfa kuşağı, küresel ekonominin gelecekteki yönünü şimdiden şekillendirmeye başladı. Onlar sadece pasif tüketiciler değil, aynı zamanda ailelerinin satın alma kararlarını doğrudan etkileyen güçlü aktörlerdir. Teknoloji alışverişinden tatil rotalarına, hatta evdeki otomobil tercihi ne kadar Alfa kuşağının fikirleri masada yer almaktadır.

Ancak bu kuşağı sadece tüketici olarak etiketlemek büyük bir haksızlık olur. Kodlama öğrenmenin okuma yazma öğrenmek kadar standartlaştığı bir düzende yetişiyorlar. Kendi oyunlarını tasarlayan, 3D yazıcılarla kendi oyuncaklarını üreten, dijital sanat eserleri yaratan ve hatta erken yaşta kendi e-ticaret girişimlerini başlatan bir "üretken nesil" dalgası geli-

yor. Tüketmekten üretmeye geçişin bu kadar hızlı ve ulaşılabilir olması, Alfa kuşağını geleceğin en inovatif girişimcileri yapma potansiyeline sahiptir.

23 Nisan perspektifinden çocuk hakları ve veri mahremiyeti

Mustafa Kemal Atatürk'ün çocuklara armağan ettiği 23 Nisan, ulusal egemenliğin ve çocukların bir toplumun geleceğindeki merkezi rolünün sembolüdür. Ancak 2026 yılına geldiğimizde, çocuk hakları kavramının sadece fiziksel ve temel eğitim haklarıyla sınırlı kalamayacağı açıktır. Dijital çağda, ulusal egemenlik kavramı sınır güvenliğinin ötesine geçerek veri güvenliğine, çocuk hakları ise dijital haklara evrilmiştir.

Bugün bir Alfa kuşağı çocuğunun, daha ilkökula başlamadan küresel teknoloji şirketlerinin sunucularında devasa bir veri profili oluşmaktadır. Hangi renklere tepki verdikleri, hangi içeriklerde ne kadar süre geçirdikleri, öğrenme hızları ve hatta biyometrik verileri sürekli olarak kaydedilmekte ve analiz edilmektedir. Unutulma hakkı, dijital ayak izinin silinebilirliği ve çocukların algoritmik manipülasyonlardan korunması, 21. yüzyılın en temel çocuk hakları mücadelelerinden biri olmak zorundadır.

Geleceğin egemenliği, teknolojiyi sadece kullanan değil, teknolojiyi anlayan, yönlendiren ve etiğini sorgulayabilen nesillerin elinde olacaktır. Bu nedenle, 23 Nisan ruhunu dijital çağa taşımak; çocukları teknolojiden korkutan bir yaklaşımla değil, onları dijital dünyanın bilinçli, güvende ve özgür vatandaşları olarak yetiştirmekle mümkündür.

S

BİR ŞAİR-İ AZAM PORTRESİ

Abdülhak Hâmit Tarhan

Türk edebiyatının modernleşme sürecindeki en etkili isimlerinden biri olan Abdülhak Hâmit Tarhan hem Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemine hem de Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk yıllarına damga vurmuş bir şair, oyun yazarı ve diplomatıdır. Türk edebiyatında, Süleyman Nazif'in ilk kez kullandığı "Şair-i Azam" (Büyük Şair) sıfatıyla anılan sanatçı; Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar geçen tüm edebi dönemleri yakından tanımış, Türk şiirine Batılı formları ve felsefi düşünceyi getiren öncü bir isim olmuştur.

2 Ocak 1852 tarihinde İstanbul Bebek'teki Hekimbaşı Yalısı'nda, köklü ve eski bir ulema ailesinin ferdi olarak dünyaya geldi. Babası ünlü tarihçi ve diplomat Müverrih Hayrullah Efendi, annesi ise Münteha Hanım'dır. Eğitim hayatına Bebek'teki Mahalle Mektebi'nde başlayan Hâmit, bir süre Rume-lhisarı Rüştüyesi'ne devam etti. Ancak asıl gelişimini evde aldığı özel derslerle sağladı; özellikle hocası Tahsin Efendi'nin üzerinde büyük etkisi oldu. 10 yaşındayken ağabeyi Nasuhi ile birlikte Paris'e, babasının yanına gönderilerek bir buçuk yıl orada eğitim gördü. 1864'te İstanbul'a dönünce Robert Kolej'e girdiyse de eğitimine yine evde devam etti. Genç yaşta Bab-ı Ali Tercüme Odası'nda kâtip olarak çalışmaya başladı ve baba-

sının Tahran Büyükelçiliği görevi sırasında İran'a giderek Farsça ve İran edebiyatını öğrendi.

Memuriyet hayatı ve edebiyat dünyasına giriş

Babasının vefatı üzerine 1867'de İstanbul'a dönen Abdülhak Hâmit, Maliye ve Şûrâ-yı Devlet mevkilerinde çalıştı. Bu dönemde Ebüzziya Tevfik ve Samipaşazade Sezai gibi devrin önemli kalemleleriyle dostluk kurdu. 1873'te Recaizade Ekrem ile tanışarak onu "ikinci üstadı" kabul etti; birinci üstadı ise Namiğ Kemal'dir. İlk eseri olan ve Tahran hatıralarını içeren Maceray-ı Aşk'ı bu yıllarda kaleme aldı. 1874'te Pirizade ailesinden Fatma Hanım ile evlendi ve bu evlilikten iki çocuğu oldu. Ahmet Vefik Paşa'nın tavsiyesiyle yazdığı Sabr ü Sebat'ın ardından İçli Kız, Duhter-i Hindu ve Sardanapal gibi eserleriyle ünü tüm Osmanlı coğrafyasına yayıldı.

Paris görevi ve siyasi kuşklar

1876 yılında Paris Büyükelçiliği İkinci Kâtibi olarak görevlendirilen Hâmit, burada geçirdiği iki yılı Divaneliklerim yahut Belde adıyla kitaplaştırdı. Paris'te Racine, Corneille ve Victor Hugo gibi devlerin eserlerini inceleme fırsatı buldu. Ancak Corneille'in bir oyununa nazire olarak yazdığı Nesteren adlı eseri, içeri-

ğindeki hükümdar kavgası nedeniyle II. Abdülhamit ile V. Murat arasındaki duruma benzetilince görevinden alındı. Bu süreçte Edirne’de yaşayarak Sahara, Tezer ve Eşber gibi önemli eserlerini tamamladı.

"Makber" in doğuşu:

Büyük bir kayıp

1883 yılında Bombay Konsolosluluğuna atanan şair, burada doğanın ihtişamından ilham alarak coşkun şiirler yazdı. Ancak eşi Fatma Hanım’ın verem teşhisi alması üzerine İstanbul’a dönüş yoluna çıktılar. Fatma Hanım, Beyrut’ta hayatını kaybetti. Şair, eşinin vefatı üzerine duyduğu derin acıyı Türk edebiyatının en büyük eserlerinden biri kabul edilen Makber ile ölümsüzleştirdi. Bu eserden sonra Hâmit, artık bir oyun yazarından ziyade büyük bir şair olarak anılmaya başlandı.

Londra yılları ve ikinci evlilik

1886 yılında Londra’ya atanan Hâmit, İngiliz kültürünü ve sosyal yapısını yakından tanıdı. Bu dönemde yazdığı Finten ve Cünun-ı Aşk oyunlarında toplumsal sınıf farklarını işledi. Bir dönem görevinden alınsa da II. Abdülhamit’e edebiyatla uğraşmayacağına dair söz vererek görevine geri döndü. 1890 yılında Bayan Nelly ile evlendi. Eşinin rahatsızlığı ve vefatı sürecinde farklı ülkelerde görev yaptı. Nelly’nin 1911’deki ölümünden sonra kısa süren bir evliliğin ardından 1912’de Belçikalı Bayan Lüs-yen ile hayatını birleştirdi.

Viyana sürgünü ve Milli Mücadele sonrası

I. Dünya Savaşı sonunda eşiyile birlikte Viyana’ya giden Hâmit, burada maddi ve

manevi sıkıntılar yaşadı. Ancak Ankara Hükümeti’nin devreye girmesiyle İstanbul’a döndü. Kendisine bağlanan maaş ve sağlanan Maçka Palas’taki dairesiyle hayatının son dönemini huzur içinde geçirdi. Mustafa Kemal Atatürk, her fırsatta kendisine hürmet göstermiş ve onu "Üstad" olarak selamlamıştır.

1929 yılında İstanbul Milletvekili olarak TBMM’ye giren Abdülhak Hâmit, ölümüne dek bu görevini sürdürdü. 12 Nisan 1937’de Maçka Palas’ta 85 yaşında hayata gözlerini yumdu. Atatürk’ün emriyle düzenlenen ulusal bir cenaze töreniyle, Zincirlikuyu Mezarlığı’na defnedilen ilk kişi olarak tarihe geçti.

TELİF SAVAŞLARI

Yapay zeka sanatı ve orijinallik tartışması

Yapay zekanın görsel, işitsel ve edebi eserler üretme kapasitesinin artması, sanat dünyasında köklü bir paradigma değişimine yol açmıştır. Midjourney, DALL-E ve Stable Diffusion gibi araçlarla üretilen eserlerin prestijli müzelerde sergilenmesi ve müzayedelerde astronomik rakamlara alıcı bulması, sanatın sınırlarını genişletirken beraberinde derin hukuki ve felsefi tartışmaları getirmiştir. Bu dosya, yapay zeka üretimi sanat eserlerinin yarattığı telif savaşlarını, "Orijinallik kime aittir?" sorusunu, mevcut hukuksal boşlukları ve küresel emsal kararları detaylı bir şekilde incelemektedir.

Orijinallik kriteri ve eser sahipliği çıkmazı

Geleneksel fikri mülkiyet hukuku, eser kavramını doğrudan insan aklı, duygusu ve yaratıcılığı ile ilişkilendirir. Bern Sözleşmesi gibi uluslararası temel metinler, telif hakkının doğması için eserin insan zihninin özgün bir ürünü olmasını şart koşar. Ancak yapay zeka sanatında üretim süreci bir insanın girdiği metin istemleri (prompt) ile başlasa da nihai görselin oluşumu milyarlarca veri noktası arasından algoritmanın yaptığı bağımsız ve istatistiksel seçimlere dayanır.

Bu noktada hukuk ve sanat dünyası ikiye bölünmüştür. Birinci görüş, istemi yazan kişiyi yönetmen veya kavramsal sanatçı olarak kabul edip, vizyonu belirleyen kişi olduğu için eserin telifinin bu kişiye ait olması gerektiğini savunur. İkinci ve hukukten daha ağır basan görüş ise birkaç kelimelik bir istem yazmanın bir eseri şekillendirmek için yeterli yaratıcı kontrol sağlamadığını ileri sürer. Bu görüşe göre, algoritma bağımsız bir öngörülemez üretim yapmakta ve dolayısıyla ortada telif konusu olabilecek insan kaynaklı bir orijinallik bulunmamaktadır.

Küresel hukuk sistemlerindeki mevcut durum ve emsal kararlar

Dünyanın farklı bölgelerindeki telif ofisleri ve mahkemeler, bu hızlı teknolojik gelişim karşısında henüz yeknesak bir tutum sergileyememiştir. Amerika Birleşik Devletleri Telif Hakkı Ofisi (USCO), bugüne kadar yapay zeka tarafından büyük ölçüde veya tamamen bağımsız olarak üretilen eserlere telif hakkı vermeyi kesin bir dille reddetmiştir. Örneğin, bil-

gisayar bilimci Stephen Thaler'ın 'Creativity Machine' adlı algoritmasının ürettiği eser için yaptığı başvuru, federal mahkeme tarafından 'insan yazarlığı' şartını taşımadığı gerekçesiyle yakın zamanda reddedildi. Diğer yandan, sanatçı Kris Kashtanova'nın 'Zarya of the Dawn' adlı çizgi romanında, metinler ve sayfa düzeni insan elinden çıktığı için kısıtlı bir telif tescili yapılırken, Midjourney ile üretilen görsellerin kendisi telif kapsamı dışında bırakılmıştır.

Avrupa Birliği ve İngiltere cephesinde ise durum farklı nüanslar içerir. İngiltere'deki 1988 tarihli Telif Hakkı, Tasarımlar ve Patentler Yasası, 'bilgisayar tarafından üretilen eserler' için eserin yaratılması için gerekli düzenlemeleri yapan kişiye telif hakkı tanınabileceğini belirten dünyadaki nadir yasalardan biridir. Ancak günümüzdeki üretken yapay zeka modellerinin devasa otonomisi, bu yasanın modern uygulamalarında da ciddi yorumsal zorluklar yaratmaktadır. Avrupa Birliği'nin yeni yürürlüğe giren Yapay

Zeka Yasası (AI Act) ise şimdilik eserin sahipliğinden ziyade, şeffaflık ilkesine ve eğitim verilerinde orijinal telif haklarına saygı duyulması gerektiğine odaklanmaktadır.

Veri madenciliği ve eğitim sürecindeki hukuksal ihlaller

Telif savaşlarının asıl alevlendiği ve en şiddetli yaşandığı cephe, yapay zeka modellerinin eğitime biçimidir. Üretken yapay zeka araçları, internetten kazınan ve büyük çoğunluğu telif hakkıyla korunan milyarlarca görsel, illüstrasyon ve sanat eseri üzerinden eğitilmektedir. Algoritma, bu eserlerin stilini, renk paletlerini ve kompozisyon kurallarını analiz ederek yeni sentezler oluşturur. Orijinal sanatçılar, kendi rızaları dışında ve hiçbir lisans bedeli ödenmeksizin eserlerinin ticari bir yapay zeka modelini eğitmek için kullanılmasını açık bir 'veri hırsızlığı' ve hak ihlali olarak görmektedir.

Bu kitlesel veri kullanımı, devasa hukuk davalarına konu olmaya başlamıştır. Dünyanın en büyük görsel ajanslarından biri olan Getty Images, Stable Diffusion'un yaratıcısı olan teknoloji şirketi Stability AI'a, milyonlarca telifli görseli yasadışı kopyaladığı ve hatta bazılarında Getty Images filigranının bozulmuş hallerinin yapay zeka üretimlerine yansıdığı gerekçesiyle dava açmıştır. Yapay zeka şirketleri bu devasa sömürüyü genellikle Amerikan hukukundaki 'Adil Kullanım' (Fair Use) doktrini ile savunarak, verileri tamamen 'dönüştürücü' (transformatif) bir şekilde kullandıklarını iddia etmektedir. Mahkemelerin bu argümanı kabul edip etmeyeceği, sanat dünyasının geleceğini şekillendirecek en kritik dönüm noktasıdır.

Müzeler, sanat piyasası ve gelecek projeksiyonu

Hukuki belirsizlikler sürerken, müzeler ve müzayede evleri bu yeni gerçekliğe

adapte olmaya çalışmaktadır. Örneğin, Refik Anadol'un New York Modern Sanat Müzesi'nde (MoMA) sergilenen 'Unsupervised' adlı eseri, müzenin kendi tarihi görsel arşivini makine öğrenimi ile işleyerek muazzam bir veri heykeline dönüştürmüştür. Bu tür kapalı veri setleriyle eğitilen ve sanatçının veriyi ve algoritmayı kendi tasarımı olarak kullandığı durumlarda telif hakları sorunsuz bir şekilde sanatçıda kalabilmektedir. Ancak anonim internet verisiyle eğitilen genel amaçlı yapay zeka araçlarıyla üretilen sanat eserlerinin Christie's veya Sotheby's gibi yerlerde satılması, koleksiyonerler için ileride 'eserin hak iddia edilebilirliği' açısından büyük riskler barındırmaktadır.

Yapay zeka ve sanatın kesiştiği bu dönem, geçici bir hukuki boşluktan ziyade kalıcı bir felsefi dönüşüm evresidir. Gelecekte büyük ihtimalle 'makine destekli insan yaratıcılığı' ile 'tamamen makine üretimi' arasında yeni ve ara yasal kategoriler (sui generis haklar) oluşturulması gerekecektir. Sanatta 'orijinallik' kavramı artık sadece yetenekli fırça darbelerinde değil; veri setlerinin etik küratörlüğünde, algoritmaların yönlendirilmesinde ve fikrin matematiksel bir formüle nasıl döküldüğünde aranmaktadır. **S.**

YAPAY ZEKA VE SANATIN KESIŞTİĞİ BU DÖNEM, GEÇİCİ BİR HUKUKİ BOŞLUKTAN ZİYADE KALICI BİR FELSEFİ DÖNÜŞÜM EVRESİDİR

*Ekonomi dünyasına
yepyeni bir yayın geliyor*

E?

Bekleyin...

Şimşek: “Dezenflasyon süreci devam edecek”

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, mart ayı enflasyon verilerini değerlendirerek enflasyondaki gerilemeye dikkat çekti. Şimşek, jeopolitik gelişmelerin ekonomi üzerindeki etkisini sınırlamak için gerekli adımların atıldığını ifade etti. Şimşek, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada mart ayı verilerine ilişkin, “Enflasyon martta aylık yüzde 1,9 olurken, yıllık enflasyon yüzde 30,9’a geriledi” değerlendirmesinde bulundu.

Gıda enflasyonuna da değinen Şimşek, yıllık bazda iyileşmeye işaret ederek, “Gıda enflasyonu bir önceki yılın aynı ayına göre 4,8 puan iyileşerek yıllık yüzde 32,4 oldu. Geçtiğimiz yıl yaşanan don ve kuraklığın ardından iklim koşullarında görülen normalleşmenin, 2026 yılında gıda enflasyonu görünümünü desteklemesini bekliyoruz” şeklinde konuştu.

Hizmet enflasyonunda düşüş konusu...

Hizmet enflasyonundaki gerilemeye de dikkat çeken Şimşek, “Yıllık hizmet enflasyonu son bir yılda 16,1 puan azaldı. Hizmetlerdeki dezenflasyonun; kira enflasyonundaki düşüş eğilimi, konut arzını artırmaya yönelik politikalarımız ve eğitimde kural bazlı fiyatlama ile önümüzdeki dönemde daha da belirginleşmesini öngörüyoruz” diye konuştu.

Denizde Ekonomi Zirvesi dijiPub ve Analiz Gazetesi işbirliği ile gerçekleşecek

Deniz üzerinde gerçekleşen ilk ekonomi zirvesi olma özelliği taşıyan DENİZDE EKONOMİ ZİRVESİ, dijiPub Medya ve Analiz Gazetesi'nin işbirliği ile hayata geçirilecek. 2026 yılı içerisinde yapılması planlanan proje ile bir ilk gerçekleştirilmiş olacak.

Mart ayına ilişkin ihracat rakamları açıklandı

Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) göre ihracat, martta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,4 azalışla 21 milyar 918 milyon dolar, ithalat ise yüzde 8,4 yükselişle 33 milyar 181 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Forbes 100'ün Türkiye listesi paylaşıldı

Bu yıl FORBES 100'ün toplam serveti 149,7 milyar dolar oldu. Listede 10 yeni isim ve 8 yeni dolar milyarderi yer alıyor. FORBES 100'e ilk kez girenler arasında en dikkat çekici isimlerden biri, halka açık Katılım-evim'in büyük hissedarı Serdar Turhan. Bir diğeri ise Do&Co'nun CEO'su ve büyük hissedarı Attila Doğudan oldu.

'SAHİP OLMA, ABONE OL'

Abonelik ekonomisinin önlenemez yükselişi

20. yüzyılın ekonomik rüyası ve başarı kriterleri tamamen 'sahip olmak' üzerine kuruluydu. Tapusuna sahip olunan bir ev, garajda parlayan ve ruhsatı kişinin adına kayıtlı bir otomobil, evin içini dolduran en yeni beyaz eşyalar ve mobilyalar, bireyin toplumdaki statüsünün tartışmasız göstergeleri olarak kabul edilirdi. Ancak 21. yüzyılın ilk çeyreğini geride bırakırken, kapitalizmin en temel yapı taşlarından biri olan mülkiyet kavramı sessiz ama derinden bir sarsıntı geçiriyor. Günümüz tüketicisi artık ürünlerin kendisine, o ağır ve bağlayıcı mülkiyet formuna sahip olmak istemiyor; bunun yerine o ürünlerin sağladığı sonuçlara, esnekliğe ve deneyimlere odaklanıyor. Yazılımdan medyaya, otomotivden beyaz eşyaya, mobilyadan günlük tüketim malzemelerine kadar her sektör bu devasa dönüşümden payını alırken, bulut tabanlı faturalandırma şirketi Zuora'nın kurucusu Tien Tzuo'nun literatü-

re kazandırdığı "Abonelik Ekonomisi" (Subscription Economy) bugün trilyonlarca dolarlık bir ekosistemi ifade ediyor.

Bu değişimi sadece finansal modellerle veya teknolojik inovasyonlarla açıklamak resmin büyük bir kısmını eksik bırakmak anlamına gelir; zira işin temelinde çok ciddi bir sosyolojik ve psikolojik dönüşüm yatıyor. Ünlü sosyolog Zygmunt Bauman'ın "Akışkan Modernite" (Liquid Modernity) teorisi, bu durumu mükemmel bir şekilde özetler. Bauman'a göre günümüz dünyasında hiçbir şey uzun süre katı, sabit ve kalıcı olamaz; her şey akışkan, geçici ve sürekli değişime tabidir. Özellikle Y ve Z kuşağı için mülkiyet, bir başarı sembolü olmaktan çıkıp finansal ve psikolojik bir yük haline gelmiş durumda. Bir otomobil satın almak; kasko, sigorta, periyodik bakım, vergi, değer kaybı ve otopark gibi bir dizi bitmek bilmeyen stresi beraberinde getirir. Oysa yeni nesil tüketici, otomobilin kendisine

değil, A noktasından B noktasına konforlu, hızlı ve esnek bir şekilde gitme deneyimine değer veriyor. Sahip olmak uzun vadeli bir taahhüt gerektirirken, bugünün dünyasında bireylerin kariyerleri, yaşadıkları şehirler ve ilgi alanları sürekli değişiyor. Abonelik modeli, tüketiciye 'istediğin zaman iptal et', 'ihtiyacın kadar kullan' ve 'en yeni modele anında geç' özgürlüğünü sunarak, mülkiyetin yarattığı bu ağırlığı tamamen ortadan kaldırıyor.

Netflix ve Spotify abonelik modeline yıllar önce başlamıştı

Abonelik modelinin hayatımıza bu denli güçlü bir şekilde sızması ve yıkıcı bir güce dönüşmesi ise şüphesiz dijitalleşme ile mümkün oldu. 2000'li yılların başında CD veya DVD satın almak normken, Spotify ve Netflix'in sahneye çıkışı oyunun tüm kurallarını baştan yazdı. Tüketiciye, tek bir albüm fiyatından daha ucuza, dünyadaki tüm müziklere veya devasa bir film kütüphanesine sınırsız erişim hakkı verildi. Bireysel tüketiciden önce iş dünyası bu dijital evrimi yaşadı; yazılım şirketleri kutulu ve tek seferlik satışlardan vazgeçip SaaS (Hizmet olarak Yazılım) modeline yöneldi. Bunun en çarpıcı örneği, 2013 yılında çok riskli bir karar

olarak ürünlerinin tek seferlik satışını durduran ve tamamen bulut tabanlı bir abonelik sistemi olan "Creative Cloud"a geçen Adobe oldu. Başlangıçta büyük tepki çeken bu hamle, Adobe'nin gelirlerini katlayarak artırdı ve yazılım dünyasında abonelik çağının kesin zaferini ilan etti. İşte tam bu noktada, dijital dünyadaki bu kusursuz işleyiş, tüketicinin zihninde o kritik soruyu doğurdu: Müzik, film ve yazılım için bunu yapabiliyorsam, neden fiziksel ürünler için de yapmayayım?

Abonelik trendi değişiyor

Dijital dünyadaki başarı, fiziksel üretim yapan dev şirketlerin iştahını kabarttı ve Hizmet olarak Donanım kavramı doğdu. Mülkiyetin en büyük kalelerinden biri olan otomotiv sektörü, bu değişimin en sert yaşandığı alanlardan biri haline geldi. Bir otomobilin ömrünün ortalama yüzde 95'ini park halinde geçirmesi ekonomik açıdan devasa bir verimsizliktir. Bunu aşmak isteyen Volvo, 'Care by Volvo' sistemiyle standart bir kiralamanın ötesine geçerek sigorta, kış lastiği değişimi ve periyodik bakımı tek bir aylık abonelikte birleştirdi. Porsche ise müşterilerine tek bir araca sahip olmak yerine markanın tüm filosuna abone olma imkanı su-

narak, hafta içi elektrikli bir sedan, hafta sonu ise spor bir araç kullanma esnekliği getirdi. Aynı esneklik rüzgarı evlerimizin içine de sızdı. Hollanda merkezli Bundles, üst düzey çamaşır makinelerini satmak yerine, internete bağlı sensörler aracılığıyla yıkadığı çamaşır başına ücret alan bir abonelik modeli geliştirdi. Mobilya devi IKEA ofis ve öğrenci evleri için kiralama sistemlerini devreye alırken, Grover gibi teknoloji girişimleri, sürekli eskiyen akıllı telefonları ve bilgisayarları satın alma zorunluluğunu ortadan kaldırarak tüketicilere her yıl en yeni cihazı kullanma fırsatı sunan teknoloji aboneliklerini popülerleştirdi.

Abonelik ekonomisinin fiziksel ürünlere sıçramasının ardında kar amacı kadar, dünyamızın sürüklendiği ekolojik kriz de yatıyor. Geleneksel “al, kullan, at” şeklindeki doğrusal ekonomi modeli gezegeni devasa bir çöplüğe çevirirken, şirketlerin ürünlerin ömrünü kasten kısa tuttuğu “planlı eskitme” stratejileri bu sorunu derinleştirdi. Ancak abonelik modelinde mülkiyet şirkette kaldığı için kurallar tamamen değişir. Bir şirket çamaşır makinesini size sattığında onun erken bozulması şirketin işine gelir; fakat aynı makineyi size abone yaptığında, tamir masraflarını düşürmek ve ürünü yıllarca farklı abonelere kiralayabilmek için onu mümkün olan en sağlam, en uzun ömürlü ve en kolay tamir edilebilir şekilde üretmek zorundadır. Bu durum, B2B (şirketten şirkete) dünyasında da kendisini gösteriyor. Uçak motoru üreticisi Rolls-Royce'un ‘Saat Başına Güç’ modeliyle havayolu şirketlerine motor satmak yerine uçağın havada kaldığı saat başına itiş gücü satması veya aydınlatma devlerinin havalimanlarına ampul satmak yerine aydınlatma hizmeti fatura etmesi, mülkiyetin kurumsal düzeyde de nasıl rafa kalktığını kanıtıyor. Şirketler, tek seferlik satışların belirsizliği yerine, aylık düzenli nakit akışı sağlayan ve müşteriye

yıllarca sistemde tutan bu modele adeta aşık olmuş durumdadır.

“Abonelik yorgunluğu” da var

Ancak her kusursuz görünen sistem gibi abonelik ekonomisinin de karanlık ve tehlikeli bir yüzü var. Tüketiciler, her şeyin abonelikle çalıştığı bu yeni dünyada “Abonelik Yorgunluğu” (Subscription Fatigue) adı verilen bir sendromla boğuşuyor. Kredi kartı ekstreleri; dijital platformlar, bulut servisleri, gıda kutuları ve yazılım lisansları ile dolup taşarken, birçok kişi kullanmadığı halde iptal etmeyi unuttuğu veya iptal menüleri bile rek karmaşılaştırıldığı (Karanlık Tasarımlar - Dark Patterns) için her ay yüzlerce lira ödemeye devam ediyor. Daha da distopik olanı, sahip olduğumuzu sandığımız fiziksel ürünlerin yazılım kilitleleriyle rehin alınması tehlikesidir. Geçtiğimiz yıllarda BMW'nin koltuk ısıtma sistemini fiziksel olarak araca yerleştirmesine rağmen, bunu kullanabilmek için müşterilerinden aylık abonelik ücreti talep etmesi büyük bir infial yaratmıştı.

Önümüzdeki 10 yıl içinde “Abonelik Ekonomisi” teriminin yavaş yavaş literatürden silinmesi bekleniyor; çünkü abonelik, bir istisna olmaktan çıkıp hayatın değişmez normu haline gelecek. Her Şeyin Hizmet Olduğu (Everything as a Service - XaaS) bu yeni evrede, yapay zeka ve nesnelere interneti sayesinde buzdolabımız azalan gıdalarımız için kendi kendine abonelik siparişleri verecek, akıllı evlerimiz cihazları değil, doğrudan 22 derece oda sıcaklığı hizmetini satın alacak. Sahip olmanın prestij sayıldığı dönemler kapanırken, yeni statü sembolü artık ne kadar çok şeye sahip olduğumuz değil, ne kadar geniş bir deneyim havuzuna ne kadar az sorumluluk alarak erişebildiğimiz olacak. Abonelik ekonomisi, eğer doğru regüle edilir ve tüketici dostu kalmayı başarabilirse, bizi mülkiyetin ağır zincirlerinden kurtararak o çok değerli zamanı ve hareket özgürlüğünü bize geri verebilir.

S.

ALLIANZ TRADE RAPORU: 'Küresel 'Savaşın sisleri dağılmıyor'

Allianz Trade, her çeyrekte hazırladığı Ekonomik Görünüm raporunu 2026'nın ilk çeyreği için güncelledi. İran savaşını merkeze alan raporda Allianz Trade'in uzman ekonomistleri, savaşın küresel ölçekteki olası ekonomik yansımalarını değerlendirdi. Raporda Ortadoğu'daki savaşın yarattığı zeminle, ABD ve Avrupa için daha düşük büyüme, daha yüksek enflasyon, artan mali baskı ve merkez bankaları açısından zorlu bir görünüm beklendiği bilgisi verildi. Küresel GSYH'nin yarım puan aşağı yönlü yenilediğine ve 2026'da yüzde 2,6 olacağı tahminine yer verilen raporda; bu yıl enflasyonun, 0,7 puan artışla ABD'de yüzde 3,2 ve Euro Bölgesi'nde 1,1 puan yükselmeyle yüzde 3 olacağı öngörüldü.

Rapora göre; 2026'da ticaret büyümesi yarım puan aşağı yönlü güncelleme sonrasında yüzde 1,5 seviyesinde kalabilir. ABD'de büyümenin yüzde 2,1, Euro Bölgesi'nde ise yüzde 0,8 seviyesinde kalması beklenirken, bütçe açıklarının yüksek seviyelerde seyredeceği ve ABD'de GSYİH'nin yüzde 7'si, Avrupa'da ise yüzde 3'ü düzeyinde olacağı bilgisi verildi. Öte yanda, artan borç ödeme maliyetlerinin, destek tedbirleri için hareket alanını kısıtladığı da raporda vurgulandı. Petrol fiyatlarının, jeopolitik oynaklık etkisiyle 2026'nın ilk çeyreğinde rekor seviyeye ulaştıktan sonra yıl sonu itibarıyla varil başına 80 dolar civarında seyretmesi öngörüsüne raporda yer verildi. Fed'in enflasyondaki sıçramayı geçici

ALLIANZ TRADE'İN UZMAN EKONOMİSTLERİ; ORTADOĞU'DAKİ ÇATIŞMALARIN BAŞLAMASINDAN BU YANA, YATIRIMCILARIN KARARLI BİR ŞEKİLDE STAGFLASYONİST RİSKTEN KAÇINMA MODUNA GEÇTİĞİNİ RAPORDA BELİRTTİ

görmesi ve yalnızca 2027 başında yapılacak tek bir faiz indirimiyle beklemede kalacağı, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) ise beklentileri çıplamak için 25 baz puanlık artış yapacağı, ardından büyüme zayıfladıkça duraklayacağı rapordaki tahminler arasında. Raporda, her iki merkez bankasının da temel senaryoda bu şoku geçici bir durum olarak değerlendirdiği, enerji alanındaki baskıların uzamasının ise daha şahin bir tepkiye yol açabileceği belirtildi.

Resesyon riskiyle karşı karşıya olan ve üçlü açık veren ekonomilere dikkat edilmeli

Raporda; Körfez ülkeleri ve Asya'nın, bu durumdan en doğrudan etkilenen bölgeler olmaya devam ederken, Çin'in 2026'da yüzde 4,6'nın üstünde büyümesinin beklendiği bilgisi verildi. Diğer yandan bazı emtia ihracatçıları çeşitlendirmeden fayda sağlarken, resesyon riskiyle karşı karşıya olan ve üçlü açık veren ekonomilere dikkat edilmesi gerektiğinin de altı çizildi. Mali, cari işlemler ve enerji açıklarının bir arada görüldüğü bu ekonomilerin; sermaye çıkışlarına, yüksek enflasyona ve resesyona karşı özellikle kırılğan konumda yer aldıklarına raporda dikkat çekildi. Körfez ülkelerinin, yüksek finansal tamponlara rağmen ti-

caret, turizm ve gayrimenkul alanlarında risklerle karşı karşıya olduğundan, büyüme tahminlerinin 2,1 puan aşağıya doğru revize edildiği de rapordaki bilgiler arasında. Asya için, 2025 sonunda gelen 0,2 puanlık büyüme ivmesinin ortadan kalktığı; Latin Amerika, Arjantin, Brezilya ve Meksika gibi ülkelerin ise emtia ihracatçısı konumlarından faydalanmaları nedeniyle şoktan nispeten daha az etkilendiği raporda vurgulandı.

Yüksek enerji, metal ve gübre fiyatlarının; zayıf talep ve yaklaşık yüzde 10 seyretmesi beklenen yüksek ABD gümrük vergileri karşısında maliyet kaynaklı bir şok yarattığı da rapordaki bilgiler arasında. Enerji üreticileri ve savunma sektörü mevcut durumdan fayda sağlarken; enerji yoğun sektörlerin yanı sıra taşımacılık ve tüketim sektörlerinin, kâr marjı baskısıyla karşı karşıya kaldığı raporda belirtildi. Sıkılaştan finansal koşullar ve zayıflayan talebin, 2026 yılında küresel iflas vakalarını artırması beklentisine değinilirken, yüksek akaryakıt ve gıda fiyatları bağlamında zayıflayan tüketici güveninin, işgücü piyasaları ve satın alma gücünün, önümüzdeki dönemde karşılaşılabilecek başlıca zorluklar olarak öne çıktığı raporda vurgulanıyor.

SAVAŞ NEDENİYLE OLUMSUZ ETKİLERİN ARTABİLECEĞİNE DİKKAT ÇEKİLEN RAPORDA TİCARET YAPANLARIN ZİNCİRLEME ETKİYE DİKKAT ETMESİ YÖNÜNDE UYARIDA BULUNULDU

‘Yatırımcılar stagflasyonist riskten kaçınma moduna geçti’

Sermaye piyasaları ve jeopolitik stagflasyon endişesi ortamında fiyatlamayı da raporda ele alan Allianz Trade’in uzman ekonomistleri; Ortadoğu’daki çatışmaların başlamasından bu yana, yatırımcıların kararlı bir şekilde stagflasyonist riskten kaçınma moduna geçtiğini raporda belirtti. Piyasalar kısa vadeli enflasyon artışını ve bunun sonucunda merkez bankalarının şahin tutumunu fiyatlamaya başladıkça, getiri eğrilerinin yükseldiği ve aşağı yönlü bir düzleşme gösterdiğine dikkat çekildi. Kısa vadede 50-90, uzun vadede ise 40-70 baz puan artışı görüldüğü, Fed ve Avrupa Merkez Bankası için yıl sonu politika faiz tahminlerinin de sırasıyla 60 ve 90 baz puan arttığı raporda vurgulandı.

‘Çatışmanın şiddetlenmesi, stagflasyonist bir durgunluğa yol açabilir’

Savaş nedeniyle olumsuz etkilerin artabileceğine dikkat çekilen raporda ticaret yapanların zincirleme etkiye dikkat etmesi yönünde uyarıda bulunuldu. Uzmanların bir senaryosuna göre Hürmüz

Boğazı'nın 3 aydan daha uzun süre kapalı kalması, ekonomik şoku artırabilir. Talep tarafındaki ciddi düşüş düşünüldüğünde, petrol fiyatlarının geçici olarak varil başına 180 dolara, doğal gaz fiyatlarının ise 200 €/MWh'ye yükseleceği, yıl sonuna doğru ise sırasıyla 85 dolar ve 65 euroya gerileyeceği tahmini de raporda yer aldı. Küresel ekonominin stagflasyon dönemine girerken, Euro Bölgesi'nin yıllık yüzde 0,2 büyümeyle, teknik bir durgunluğa düşebileceğine dikkat çekildi.

Allianz Trade'in raporunda enflasyonun Euro bölgesinde yüzde 4,6'ya, ABD'de ise yüzde 4,9'a ulaşmasının, ekonomik yavaşlamaya rağmen merkez bankalarını daha agresif bir sıkılaştırma politikası izlemeye zorlayacağı da belirtildi. Avrupa Merkez Bankası'ndan (ECB) üç, Fed'den ise iki faiz artırımını beklendiği bu durumun da sermaye piyasaları yönünden, açıkça riskten kaçınma eğiliminin hakim olduğu bir ortam anlamına geldiği de dikkat çekilen konular arasında yer aldı. Raporunda, tüketici güvenindeki sarsıntıların ise zorunlu borç azaltımı ve özel sektördeki gerilimleri, makroekonomik durgunluğu daha da şiddetlendirdiği belirtildi. **S.**

**Siz de
kahvenin
kralı olmak
istiyorsanız
şubemiz olun**

BAŞVURU: franchise@kingbell.com.tr

KINGBELL

İstanbul Film Festivali sinema tutkunlarını bir araya getiriyor

9–19 Nisan 2026 tarihleri arasında İstanbul, sinemaseverleri 45. İstanbul Film Festivali ile buluşturuyor. İKSV tarafından düzenlenen festival, 127 uzun metraj ve 13 kısa filmde oluşan zengin bir program sunuyor. Yerli ve yabancı yönetmenlerin eserleri, özel gösterimler ve panellerle izleyicilerle buluşacak. Festival kapsamında, filmlerin yönetmenleri ve oyuncularıyla söyleşiler gerçekleştirilecek. Altın Lale Yarışması'nda 15 film ödül için yarışacak. Ayrıca genç sinemacılara yönelik atölye ve etkinlikler, festivalin eğitim boyutunu güçlendiriyor. İstanbul'un çeşitli sinema salonlarında gerçekleştirilecek gösterimler, sinemanın kültürel ve toplumsal etkisini bir kez daha ortaya koyacak.

Çocuklar sanatı Bienalde keşfediyor

8. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Sanat Bienali ile genç yetenekleri ağırlıyor. Müze Gazhane ve farklı mekânlarda sergilenen eserlerde Türkiye'den 47 il ve 16 ülkeden binlerce çocuk ve genç yer alıyor. "Sanatını Mutlulukla Buluştur" temasıyla düzenlenen bienal, atölyeler, performanslar ve eğitim programlarıyla 1–30 Nisan tarihleri arasında izlenebilecek. Gençlerin yaratıcı üretimleri, aileler ve sanatseverlerle buluşurken, sanatın erken yaşta keşfi ve paylaşımı hedefleniyor. Bienal, kültür ve eğitim alanında fark yaratıyor.

'Kim Var?' Kilis'te büyük ilgi gördü

Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde düzenlenen "Kim Var?" kültür sanat etkinliği yoğun ilgi topladı. Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda gerçekleşen programda, yerel sanatçılar ve öğrenciler sahne aldı. Koro ve orkestra performansları izleyenlerden tam not aldı. Etkinlik, genç yetenekleri teşvik ederken, Kilis'in kültürel çeşitliliğini ve sanatın toplumsal bağ kurma gücünü gözler önüne serdi.

İstanbul Coffee Party'nin ikincisi gerçekleşti!

Türkiye'nin ilk konsept kahve partisi olma özelliğini taşıyan ve kahve tutkunlarını bir araya getiren İstanbul Coffee Party'nin ikincisi büyük bir coşkuyla gerçekleşti. dijiPub Medya tarafından 21 Mart'ta İstanbul'un popüler mekanlarından Kastel'de düzenlenen etkinliğe yüzlerce kişi katılm sağladı. Influencer, medya mensupları ve kahve gurmelerini de ağırlayan etkinlikte bayramın neşesi nitelikli kahve ile harmanlandı. Katılımcılar hem tatilin keyfini çıkardı hem de kahvenin enerjisiyle eğlendi.

Etkinlikle ilgili değerlendirmelerde bulunan etkinlik yöneticisi Osman Kılıç, kahvenin birleştirici gücü üzerinde durdu. Kahvenin enerji veren yanına değinen Kılıç, "Kahve sadece ayılmak için değil enerjik olmak için de tercih ediliyor. Biz de İstanbul Coffee Party ile kahveden gelen bu enerjiyi açığa çıkarmak istedik. dijiPub olarak kahvenin değerini artıracak birçok iş gerçekleştirdik bu da onlardan biriydi. Senede en az 4 kere olacak bu etkinliğin ikincisini gerçekleştirdik, üçüncüsü de yazda doğru yapılacak" diye konuştu.

Kahveden gelen enerjiyle eğlenildi

Yüzlerce kişinin akın ettiği bu unutulmaz geceye, etkinliğin ana sponsoru olan KINGBELL damgasını vurdu. Sektörün yenilikçi markalarından KINGBELL, gece boyunca tüm misafirlere sunduğu sınırsız ve ücretsiz kahve ikramıyla partinin enerjisini zirvede tuttu. Katılımcılar lezzetli kahvelerini yudumlarırken müziğin ve eğlencenin tadını doyasıya çıkardı. Türkiye'de kahve kültürüne yepyeni ve dinamik bir soluk getiren İstanbul Coffee Party, alanındaki nc konumunu bu başarılı organizasyonla bir kez daha kanıtlamış oldu.

KISA KISA...

Burdur Yaşayan

Miras şöleni sona erdi

Kültür ve Turizm Bakanlığının katkılarıyla, Burdur Valiliği ile Kültürel Miras Diplomasisi Derneği iş birliğinde, düzenlenen "Burdur Yaşayan Miras şöleni", farklı şehirlerden gelen Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarına ve sanatseverlere ev sahipliği yaptı.

"Türkiye'nin en büyük K-Pop buluşması"

Dünya genelinde etkisini her geçen gün artıran K-Pop kültürü, bu yaz İstanbul'da gcl bir buluşmaya sahne olacak. İstanbul Festivali çatısı altında düzenlenecek K-Pop Günleri, 14-15 Ağustos 2026 tarihlerinde uluslararası sahnenin dikkat çeken isimlerini Türkiye'de ilk kez müzikseverlerle buluşturacak.

'Devrim Erbil Dijital

Resim Sergisi' AKM'de

Türk Telekom, "Devrim Erbil Dijital Resim Sergisi"ni ana destekçisi olduğu Atatürk Kültür Merkezi'nde (AKM) sanatseverlerle buluşturdu. Türk Telekom CEO'su Ebubekir şahin'in ev sahipliğinde gerçekleşen açılış, 5G teknolojisiyle gerçek ve sanal ortamın eş zamanlı deneyimlenebildiği yenilikçi bir sergi deneyimine sahne oldu. Dünyada bir ilk olma özelliği taşıyan proje kapsamında, fiziksel sergi alanı, sanal gerçeklik ortamında birebir modellenerek dijital dünyaya taşındı.

DENİZDE
EKONOMİ
ZİRVESİ

EKONOMİ DÜNYASI TÜRKİYE'DE İLK KEZ DENİZDE BİR ARAYA GELİYOR

 |

ÇOK YAKINDA!

700 kişilik
ultra lux gemi

Üst düzey şirketlerin
yöneticileri

Kamu kurumları ve
bakanlık düzeyinde katılım

SPONSORLUK İLETİŞİM: event@dijipub.com

**Bir etkinliği ilk kez
duyuyorsanız biz
yapıyoruzdur!**

**DAHA ÖNCE YAPILMAMIŞ
ETKİNLİKLER dijiPub Event'te**

TARAFSIZ

BAĞIMSIZ

HER
ZAMAN
OLDUĞU
GİBİ.

SABIRSIZLIKLA BEKLEYİN...

SANTRAL

NEW, NEWS, NEED